

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2014

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Το κείμενο αναφέρεται στην έννοια της ανθρωπιάς διαχρονικά. Αρχικά, η ανθρωπιά ορίζεται ως συμμετοχή στον ανθρώπινο πόνο αδιακρίτως. Αν και παλιότερα το ανιδιοτελές ανθρωπιστικό ιδανικό ήταν καταπίστευμα απροσπέλαστο για τους πολλούς, σήμερα η καθολικότητα του αιτήματος της πραγμάτωσής του αποκαλύπτει την αναγκαιότητα λύτρωσης του ανθρώπου από τα προβλήματα. Στη συνέχεια, επισημαίνεται η αλλοίωση και η απώλεια του νοήματος της έννοιας λόγω της ευρείας χρήσης της, όπως αποδεικνύει η ψυχρή καθημερινότητα η οποία πηγάζει από την ανθρώπινη απληστία. Τέλος, καταλήγει ότι η ανθρωπιά είναι η επιθυμία προσφοράς στο συνάνθρωπο που εκδηλώνεται έμπρακτα και αδιάλειπτα και απαιτεί αυταπάρνηση και ενεργούς ανθρώπους.

B1. Η επικράτηση του υλιστικού και τεχνοκρατικού μοντέλου ζωής τη σημερινή εποχή όχι μόνο παραμερίζει τα λεπτά και πλούσια συναισθήματα, αλλά επιπλέον καθιστά παρωχημένα την εκδήλωσή τους. Ο άνθρωπος πλέον, επηρεαζόμενος και από τα μηνύματα με τα οποία καταγιγίζεται από τα ΜΜΕ, προσανατολίζεται παθητικά στην άγρα του κέρδους και σε υλικά αποκτήματα τα οποία συναρτά με την προσωπική του αξία, ευημερία και ευδαιμονία. Παράλληλα, η κυριαρχία του καταναλωτισμού και του στείρου ορθολογισμού αποξηραίνει το συναίσθημα και μηχανοποιεί τον άνθρωπο, αλλοτριώνοντάς τον τόσο από τον εαυτό του όσο και από το συνάνθρωπο. Επομένως, ο ίδιος μεταμορφώνεται σε αδηφάγο, μονοδιάστατο και απανθρωποποιημένο ον που ταυτίζει την ποιότητα με την ποσότητα, εκποιεί τις ηθικές αξίες και με την ψευδαίσθηση ότι προοδεύει χάνει τελικά το νόημα της ζωής.

B2. α) Η πρώτη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Συγκεκριμένα εντοπίζονται:

- Ανάπτυξη με ορισμό: ορίζεται η έννοια της "ανθρωπιάς". ("Και με την "ανθρωπιά"... για να κάμει το καλό.")
- Ανάπτυξη με παραδείγματα: παρατίθεται το παράδειγμα του ανθρωπιστή Ντυνάν, προκειμένου να αποσαφηνιστεί η έννοια του ανθρωπισμού ("Ο Ντυνάν... "εν πολέμω και εν ειρήνη.""")

β) Με τη διαρθρωτική λέξη "έτσι" εισάγεται η περίοδος κατακλείδα της τέταρτης παραγράφου και δηλώνεται το συμπέρασμα της άποψης ότι ο όρος "ανθρωπιά" έχει υποστεί διαστρεβλώσεις. Έτσι, εξασφαλίζεται η συνοχή μεταξύ των λεπτομερειών και της κατακλείδας της παραγράφου.

Με τη διαρθρωτική λέξη "ωστόσο" συνδέεται λεκτικά η έκτη παράγραφος με την πέμπτη και δηλώνεται η αντίθεση απέναντι σε ό,τι έχει αναφερθεί προηγουμένως, ότι δηλαδή η ανθρωπιά δεν είναι όρος, αλλά βούληση και πράξη. Με τον τρόπο αυτό, επιτυγχάνεται η συνοχή μεταξύ των δύο παραγράφων.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Πέννη Αποστολοπούλου

Φιλολόγος

B3. α) αναλίσκεται: καταναλώνεται, ξοδεύεται
οικουμενική: πανανθρώπινη, παγκόσμια
διαστρεβλώσεις: αλλοιώσεις, παραμορφώσεις
ολωσδιόλου: εντελώς, ολοκληρωτικά
ευζωίας: ευμάρειας, καλοπέρασης

β) κοινόχρηστος: ιδιωτικός, προσωπικός
συμμετοχή: αποχή
αυτοακυρώνεται: αυτοεπικυρώνεται, αυτοεπιβεβαιώνεται
γνώση: άγνοια, αδαημοσύνη
αδιάκοπης: ασυνεχούς, διακεκομμένης

B4. α) "αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής": αυτούσια παράθεση ξένου αποσπάσματος λόγου, μιας κοινώς ομολογουμένης άποψης του παρελθόντος
"Ερυθρός Σταυρός": ονομασία συγκεκριμένου φορέα

β) "... με τούτο εσήμαιναν μια προσωπικότητα που ξοδευόταν ολόκληρη για να κάμει καλό."

"... σιγά σιγά φτωχαίνει, αδειάζει, αποστεώνεται, αυτοακυρώνεται."

"Είναι ένας ολόκληρος εσωτερικός κόσμος, στην τελειώσή του, που ακτινοβολεί παντού."

Γ. Το ύφος του κειμένου πρέπει να είναι σοβαρό και επίσημο, ενώ ο χαρακτήρας του πληροφοριακός, για να ανταποκρίνεται στην επικοινωνιακή περίσταση ενός άρθρου. Τα πρόσωπα που θα χρησιμοποιηθούν πρέπει να είναι το γ' ενικό και το γ' πληθυντικό.

Ο τίτλος είναι απαραίτητος.

Στον πρόλογο μπορεί να υπάρχει αφορμή από επίκαιρο γεγονός (π.χ. αύξηση ποσοστού αστέγων, ρακοσυλλεκτών, αυτοκτονιών).

Τίτλος: "Σφρηλατώντας τον Άνθρωπο"

Πρόλογος: Αν και είναι αποδεκτό ότι ο άνθρωπος είναι το κέντρο της ζωής και ύψιστη αξία, κινητήριο μοχλός της δράσης της πλειονότητας των μελών κάθε κοινωνίας μέσα στο πλανητικό χωριό σήμερα είναι το χρήμα και όχι η αγάπη για το συνάνθρωπο. Όσο περισσότερο προοδεύει ο κόσμος στις επιστήμες και τα γράμματα τόσο μεγεθύνεται το ανθρωπιστικό έλλειμμα σε σημείο που επιτρέπει στον καθένα να μιλάει για αντιστρόφως ανάλογα ποσά. Στην ουσία δεν πρόκειται για πραγματική ευδοκίμηση του πολιτισμού, για κάτι που θα έκανε περήφανη την ανθρωπότητα για τα επιτεύγματά της, αλλά για φαινόμενο που συνεπάγεται την υποβάθμιση του ανθρώπου σε κατώτερη οντότητα. Επειδή, λοιπόν, το μέλλον όλων είναι πια προδιαγεγραμμένο, είναι ανάγκη ο καθένας να μην υποκύψει σε αυτόν τον μιθριδατισμό, αλλά να εγκολπωθεί διαφορετικές αξίες.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Πένη Αποστολοπούλου

Φιλολόγος

Κύριο θέμα:

Α΄ Ζητούμενο: Φαινόμενα που αποδεικνύουν το ανθρωπιστικό έλλειμμα σήμερα

- Εγκλεισμός στο ατομικό κέλυφος, άγρα υλικού συμφέροντος, ανταγωνισμός, χρησιμοθηρική αντίληψη ζωής, αδιαφορία για τον ανθρώπινο πόνο, αναλγησία.
- Κρίση και εμπορευματοποίηση ανθρώπινων σχέσεων, αλλοτρίωση από το συνάνθρωπο, εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, καταστρατήγηση δικαιωμάτων, επικράτηση του ισχυρότερου.
- Αλλοτριωτικές συνθήκες εργασίας, ψυχοφθόροι ρυθμοί ζωής στη μεγαλούπολη, ανισότητες στην εκπαίδευση και την υγεία.
- Οικονομική δυστυχία, φτώχεια, πείνα, εξαθλίωση, χαμηλό βιοτικό και - κατ' επέκταση - μορφωτικό επίπεδο.
- Ειδεχθής αντιμετώπιση μεταναστών, παράνομες συλλήψεις, εξαντλητική εργασία με πενιχρές αμοιβές, στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων.
- Βία, εγκληματικότητα, περιθωριοποίηση, ρατσισμός, εθνικισμός, κοινωνική παθογένεια.
- Εγκατάλειψη και κακοποίηση παιδιών, παιδική εργασία.
- Η τεχνολογία και η επιστήμη όχι στην υπηρεσία του ανθρώπου αλλά μέσα για τον εξανδραποδισμό του.
- Υπερπληροφόρηση, παραπληροφόρηση, προπαγάνδα, χειραγώγηση κοινής γνώμης.
- Λασπολογία, σκανδαλοθηρία και ενασχόληση με την ιδιωτική ζωή δημοσίων προσώπων, παραβιάσεις απορρήτου επιστολών και τηλεφωνημάτων.
- Οικολογική κρίση, ασθένειες, υποβάθμιση ποιότητας ζωής.
- Απουσία κρατικής μέριμνας για τους αδύνατους, ανυπαρξία κράτους πρόνοιας.
- Αδιαφορία για τα κοινά, αναξιοκρατία, διαφθορά, ρουσφετολογία, δημαγωγία, λαϊκισμός, διασάλευση κοινωνικής συνοχής, υπονόμηση δημοκρατίας.
- Κρίση παραδοσιακών θεσμών και πολιτιστικής ταυτότητας, εμπορευματοποίηση της τέχνης, υποκουλτούρα.
- Πόλεμοι, ολοκληρωτικά καθεστώτα, εξαρτήσεις υπανάπτυκτων χωρών από τα ισχυρά.

Β΄ Ζητούμενο: Δραστηριότητες που αποσκοπούν στον περιορισμό του ανθρωπιστικού ελλείμματος

Σε ατομικό επίπεδο:

- Γόνιμη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου που θα οδηγήσει στον εξευγενισμό και την αγωγή της ψυχής, την εξημέρωση του ήθους.
- Ενδοσκόπηση, εντοπισμός των τρωτών σημείων του χαρακτήρα, χαλιναγώγηση των ενστίκτων και των ζωδών έξεων, απεγκλωβισμός από την εξειδίκευση, άρση του αναχωρητισμού και της ιδιώτευσης, συνέπεια στις υποχρεώσεις.
- Απαγκίστρωση από τα υλικά αγαθά, επιλογή ορθών προτύπων, επανιεράρχηση αξιών.
- Ενημέρωση για τα τεκταινόμενα, συνειδητοποίηση του μεγέθους της κοινωνικής σήψης, ενεργός συμμετοχή στην εξυγίανση της κοινωνίας και

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Πένη Αποστολοπούλου

Φιλολόγος

εξάχνωση των προβλημάτων μέσω της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και της προσφοράς εθελοντικής εργασίας, αιμοδοσία, δωρεά οργάνων, υλικές παροχές σε ανθρώπους που το έχουν ανάγκη.

Σε συλλογικό επίπεδο:

- Σχολείο: ανθρωποκεντρική στροφή της εκπαίδευσης, μεταλαμπάδευση παναθρώπινων αξιών, κατάργηση της βαθμοθηρίας και της αποστήθισης, ανάπτυξη της κρίσης και της λογικής, προώθηση διαλόγου, ενίσχυση πρωτοβουλίας, διαμόρφωση πολιτών με δημοκρατικό φρόνημα.
- Μ.Μ.Ε.: ποιοτική αναβάθμιση, διαφημιστικά μηνύματα ευαισθητοποίησης και αφύπνισης, ανάληψη κοινωνικών δράσεων με συμμετοχή επωνύμων.
- Πνευματικοί ταγοί: στηλίτευση της αδικίας και των φαινομένων που καταρρακώνουν και ευτελίζουν τον άνθρωπο, καθοδήγηση και παραίνεση.
- Μ.Κ.Ο.: ανάληψη περισσότερων πρωτοβουλιών και ενίσχυση της δράσης τους.
- Πολιτεία: διεύρυνση δημοκρατικών ελευθεριών, θωράκιση των δικαιωμάτων, επιβολή ποινών, εξουδετέρωση των κοινωνικών προβλημάτων, συγκέντρωση τροφίμων και φαρμάκων από τους δήμους.
- Εκκλησία: διενέργεια εράνων και συσσιτίων.

Επίλογος: Είναι πράγματι θλιβερό το γεγονός ότι στο Μολώχ της υλικής προόδου θυσιάζεται σήμερα η αξία του ανθρώπου. Η ακτιβιστική και ανθρωπιστική δράση είναι η καλύτερη απάντηση στα πολυσύνθετα και ακανθώδη προβλήματα της εποχής. Γι' αυτό είναι επιτακτικό τόσο το ίδιο το άτομο όσο οι υπεύθυνοι φορείς να μην αναλωθούν σε πολυδαίδαλες συζητήσεις που δεν οδηγούν πουθενά, αλλά να χτίσουν όλοι μαζί μια νέα πραγματικότητα που θα υπεραμύνεται ηθικής αρχής και θα διαφεντεύεται από κοινωνική αλληλεγγύη και πάνω από όλα ανθρωπιά.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
Πένη Αποστολοπούλου
Φιλολόγος